

**Inson resurslarini samarali boshqarishda raqamli texnologiyalarning o`rni.
(Hokim yordamchilari misolida)**

**O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar mahkamasi huzuridagi Biznes va
tadbirkorlik oliy maktabi Xorazm viloyati hududiy filiali bosh mutaxassisi -
Palvanbayev Umidbek O‘ktam o‘g‘li**

Inson resurslarini boshqarish tizimlarini raqamlashtirish iqtisodiyot tarmoqlari va davlat boshqaruvi tizimiga zamonaviy axborot texnologiyalarini keng joriy etish va telekommunikatsiya tarmoqlarini kengaytirish orqali respublika iqtisodiyotining raqobatbardoshligini yanada oshirish maqsadida 2020-yil 28-aprelda “Raqamli iqtisodiyot va elektron hukumatni keng joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4699-sonli qarori¹ qabul qilindi. Qarorning 6-ilovasida iqtisodiyotning real sektori tarmoqlarida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini keng joriy qilish bo‘yicha ustuvor loyihalar ro‘yxatiga Inson resurslarini boshqarish tizimi (HRMS)ni hamda xodimlar faoliyatini baholash tizimi (KPI)ni joriy etish vazifasi qo‘yilgan. HRMS - bu xodimlarni boshqarish tizimi. Ushbu tizim kompaniyalar o‘zlarining ichki HR funksiyalarini boshqarish uchun foydalanadigan dasturlar to‘plamini o‘z ichiga oladi. Xodimlar ma‘lumotlarini boshqarishdan ish haqi, ishga olish, imtiyozlarni boshqarish, o‘qitish, HR boshqaruvi, xodimlarni jalb qilish va ishga qatnashish kabi vazifalarni bajaruvchi HRMS dasturi HR mutaxassislariga iste’dodlarni boshqarish bo‘yicha keng ko‘lamli faoliyatni amalga oshirishga yordam beradi. HRMS tizimlari, shuningdek, Inson Resurslari Axborot Tizimlari (HRIS) deb ham ataladi, chunki ular kompaniyaning eng qimmatli resurslari haqidagi barcha ma‘lumotlarni ularga muhtoj bo‘lgan odamlarga taqdim etadi. Kechagi HR va HRIS tizimlari bugungi kunda inson kapitalini boshqarish uchun bulutli texnologiyaga asoslangan yechimlarga aylanmoqda. Raqamli transformatsiya nafaqat hayotimizning barcha jabhalariga chuqur ta’sir ko‘rsatdi, balki u inson resurslarini boshqarish jarayonlari va rollariga ham sezilarli ta’sir ko‘rsatdi. Yangi raqamli texnologiyalar rivojlanishda davom etar ekan, HRning axborot va ma‘lumotlar bilan o‘zaro aloqasi ham o‘zgardi. Xodimlarni

¹ O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 28.04.2020 yildagi PQ-4699-son

yollash, ish faoliyatini baholash va inson resurslarini rivojlantirish kabi ba'zi inson resurslarini boshqarish jarayonlari manfaatdor tomonlarga xizmat ko'rsatishni yaxshilaydigan raqamli texnologiyalar yordamida chuqur qayta ko'rib chiqildi. Raqamli inson resurslarini boshqarish vaqtni tejaydi va inson resurslarini boshqarish funksiyalari samaradorligini oshiradi. Raqamli transformatsiya tufayli inson resurslarini boshqarish jarayonlari osonroq va tezroq bajariladigan bo'ldi. Bu inson resurslarini boshqarish mutaxassislariga o'zlarining funksional sohalari uchun mazmunli tashabbuslarga yaxshiroq e'tibor qaratish imkonini beradi. Raqamli inson resurslarini boshqarish yondashuvlari roli bugungi kunimizda tobora ortib bormoqda va hozirda inson resurslarini strategiyasini va umuman tashkilotni shakllantirish uchun kalit hisoblanadi.

Hozirda O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023 yil 25-yanvardagi PF-14-sonli “Respublika ijro etuvchi hokimiyat organlari faoliyatini samarali yo'lga qo'yishga doir birinchi navbatdagi tashkiliy chora tadbirlar to'g'risida”gi Farmoniga² asosan Hokim yordamchilari faoliyati tizimi ham to'laqonli ravishda raqamlashtirilgan bo'lib, **online-mahalla.uz** elektron platformasi orqali yuritiladi. Bundan tashqari hokim yordamchilari faoliyatini baholab borish KPI tizimi ham mazkur platformaga kiritilgan. Platforma O'zbekiston Respublikasi Prezidentining “Iqtisodiy taraqqiyot va kambag'allikni qisqartirish vazirligi huzuridagi Mahallabay ishlash va tadbirkorlikni rivojlantirish agentligi faoliyatini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida” 2021-yil 24-dekabrda PQ-62-son qaroriga muvofiq³ ishlab chiqilgan. Mazkur elektron platforma respublika miqyosidagi barcha hokim yordamchilari, respublika vakillari, tuman markazlari va tuman hokimliklari, hududiy boshqarma va viloyat hokimliklarning faoliyatini to'liq raqamlashtirish vazifasini bajaradi. Xususan, elektron platforma doirasida hokim yordamchilari tomonidan:

- fuqarolarning “Oilaviy tadbirkorlik dasturlari” doirasida kredit olish uchun topshirgan arizalarni real vaqt rejimida ko'rib chiqish;

² O'zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 25.01.2023 yildagi PF-14-son.

Manba: <https://lex.uz/uz/docs/-6369997>

³ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 24.12.2021 yildagi PQ-62-son.

Manba: <https://lex.uz/docs/5793272>

- fuqarolarning bandligini ta'minlashga qaratilgan subsidiya olish uchun berilgan arizalarini onlayn ravishda, qo'shimcha hujjatlarsiz ko'rib chiqish;
- fuqarolarni tegishli bo'sh ish o'rinlariga tavsiya qilish orqali ularning bandligini ta'minlash;
- fuqarolarni davlat va nodavlat ta'lim tashkilotlariga kasb-hunar va tadbirkorlik yo'nalishi bo'yicha o'qitishga onlayn tavsiya taqdim etish;
- fuqarolarning iqtisodiy va ijtimoiy ahvoli borasida hokim yordamchilariga tahliliy ma'lumotlar taqdim etish;
- tegishli vazirlik va idoralar ma'lumotlari bazasidan hokim yordamchilari tomonidan foydalanish va ma'lumotlar olish imkoniyatini yaratish;
- tegishliligi bo'yicha ijtimoiy himoyaga muxtoj oilalarning ma'lumotlari asosida yordam ko'rsatishni tashkil etish;
- aholi va tadbirkorlik subyektlari tomonidan berilgan murojaatlar (ariza, taklif va shikoyat)ni tegishliligi bo'yicha vazirlik va idoralarga yetkazish ularning ijro holatini to'liq nazorat qilish imkoniyatlarini beradi. Hozirgi kunga kelib, elektron platforma 26 ta alohida modullardan tashkil topgan bo'lib, ular qatorida:
 - fuqarolarning ijtimoiy – iqtisodiy ahvoli va xohish-istaklarini o'rganishga qaratilgan – “Xonadonbay” moduli;
 - tadbirkorlik subyektlarining ijtimoiy – iqtisodiy ahvoli va xohish-istaklarini o'rganishga qaratilgan – “Tadbirkorbay” moduli;
 - aholining o'z tomorqasida va issiqxonalarida ekilgan maxsulotlarni monitoring qilish va tegishliligi bo'yicha eksportga chiqarish bo'yicha takliflarni shakllantirishga qaratilgan – “Qishloq xo'jaligi” moduli;
 - aholining daromadlarini tahlil va monitoring qilishga qaratilgan - “Aholi daromadlari” moduli;
 - paxta va g'alladan bo'shagan 80 ming gektar yer maydonlarining aholi tomonidan samarali foydalanishini monitoring va tahlil qilishga qaratilgan “Ajratilgan yerlar” moduli;
 - hokim yordamchilarining o'z faoliyatini samarali tashkil etish, fuqarolarning bandligini ta'minlash bo'yicha qilinadigan rejalar bazasi – “Yo'l xatiralar” moduli;
 - hokim yordamchilarning kunlik faoliyatini, ularning mahallada amalga oshirgan ishlari, “Temir daftar”, “Ayollar daftari” va “Ijtimoiy himoya yagona reestr”idagi oilalarga bergan yordamini monitoring qilishga qaratilgan “Kunlik faoliyat” moduli;

- Hokim yordamchilari tomonidan chorak davomida amalga oshirgan ishlarini samaradorlik ko‘rsatkichlarini baholashga qaratilgan – “KPI” moduli;
- fuqarolarni davlat va nodavlat ta’lim tashkilotlariga kasb-hunar va tadbirkorlik yo‘nalishi bo‘yicha o‘qitishga onlayn tavsiya taqdim etish va monitoring qilishga qaratilgan “O‘qishga yo‘naltirish” moduli;
- fuqarolarni tegishli bo‘sh ish o‘rinlariga tavsiya qilish orqali ularning bandligini ta’minlashga qaratilgan – “Ishga joylashtirish” moduli;
- “Ijtimoiy himoya yagona reestri”ga kiritilgan oilalarning ahvolini o‘rganish, tahlil qilish va tegishliligi bo‘yicha ma’lumotlarni mas’ul davlat tashkilotlariga yo‘naltirishga qaratilgan – “Kambag‘allikdan chiqarish” moduli;
- fuqarolarning “Oilaviy tadbirkorlik dasturlari” doirasida kredit olish uchun topshirgan arizalarni real vaqt rejimida ko‘rib chiqishga qaratilgan – “Oilaviy tadbirkorlik” moduli;
- fuqarolarning bandligi ta’minlashga qaratilgan subsidiya olish uchun berilgan arizalarini onlayn ravishda, qo‘shimcha hujjatlarsiz ko‘rib chiqishga qaratilgan - “Subsidiya” moduli;
- hokim yordamchilari, respublika vakillari, tuman hokimlarining birinchi o‘rinbosarlari tomonidan hududlarda yangidan tashkil qilinishiga ko‘mak berilgan tadbirkorlik subyektlari haqida ma’lumotlarni jamlash va tahlil qilishga qaratilgan – “Yangi loyihalar” moduli;
- hududlarda tashkil etilgan ishlab chiqarish kooperativlarining faoliyatini monitoring qilishga qaratilgan – “Kooperatsiya” moduli;
- hududlarda hokim yordamchilari tomonidan aniqlangan bo‘sh turgan bino va yerlarni ariza asosida “Elektron auksion”ga chiqarishga mo‘ljallangan – “Bo‘sh bino va yerlar” moduli;
- hududlardagi asosiy o‘shish nuqtalarini aniqlash ularni yanada rivojlantirish borasida takliflarni shakllantirish va doimiy monitoring qilib borishga qaratilgan – “O‘shish nuqtalari” moduli;
- mahalladagi jismoniy va yuridik shaxslarning murojaatlarini qabul qilish va tegishliligi bo‘yicha ijrosini ta’minlashni monitoring qilishga qaratilgan “Murojaatlar” moduli;
- Hokim yordamchilari, Respublika vakillari, tuman (shahar) vakillari va hududiy boshqarmalarga O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti, Hukumat boshlig‘i va tegishliligi bo‘yicha topshiriqlarni yetkazishga qaratilgan – “Xabarlar” moduli;

- O‘zbekiston Respublikasi Yaylov xo‘jaligini rivojlantirish va Ipak sanoatini rivojlantirish uyushmalari hamda respublika miqyosida kasb-hunar va tadbirkorlikka o‘qitilgan fuqarolarning bandlik holati aniqlash bo‘yicha “Yaylov xo‘jaligi”, “Ipak sanoati” va “O‘qitish natijalari so‘rovnoma” moduli ma‘lumotlari bazasi va boshqalar. Shu bilan birga, hokim yordamchilarining faoliyatini samarali tashkil etish, ularga tegishli ma‘lumotlarni taqdim va ular tomonidan kiritilgan ma‘lumotlarni shaffofligini ta‘minlash maqsadida ushbu “Onlayn mahalla” elektron platformasi tegishliligi bo‘yicha 35 ta vazirlik va idoralar ma‘lumotlari bazasi bilan integratsiya qilingan.
- Adliya vazirligi huzuridagi Davlat xizmatlari markazi – Fuqarolarning tadbirkorlik subyektlari siftadi ro‘yxatdan o‘tganligi haqida ma‘lumotlar;
- Ichki ishlar vazirligi – fuqarolarning doimiy va vaqtinchalik yashash joyi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tganligi haqidagi ma‘lumotlar;
- Bandlik va mehnat munosabatlari vazirligi – bo‘sh turgan vakansiyalar, fuqarolarning ishga qabul qilinganligi yoki bo‘shatilganligi, bandlik holati, kasb-hunar yo‘nalishi bo‘yicha o‘qishga yo‘naltirilganligi haqidagi ma‘lumotlar;
- Moliya vazirligi – “Ijtimoiy himoya yagona reestri”da turgan fuqarolar haqida ma‘lumotlar;
- Davlat soliq qo‘mitasi – O‘zini o‘zi band qilgan fuqarolar, YaTT va tadbirkorlik subyektlari haqidagi ma‘lumotlar;
- Davlat aktivlarini boshqarish agentligi tomonidan– “e-auksion” elektron xaridlar tizimiga chiqarilgan mol mulk ma‘lumotlari;
- “Hunarmand” uyushmasi – hunarmand sifatida ro‘yxatdan o‘tgan fuqarolar haqida ma‘lumotlar va boshqalar.

Mazkur sanab o‘tilganlar hokimlik faoliyatida bevosita foydalaniladigan asosiy elektron raqamli tizimlar hisoblanadi.

Xulosa qilib shuni aytish joizki, inson resurslarini boshqarishning elektron tizimlarini yurtimizda keng joriy etilishi korrupsiya illatiga barham beradi, davlat xizmatchilari hamda fuqarolarning vaqtini tejaydi, ortiqcha ovvoragarchiliklar, sarsongarchiliklarning oldi olinadi, davlat budjeti uchun ham ortiqcha sarf-xarajatlarning kamayishiga hissa qo‘shadi.

